

Tabo

BOG

NAROD

DOMOVINA

1979

EL FORTIN

Št. 6

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticomunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.448.991

Naročnina: Argentina 5.000 pesov; Južna Amerika 5 dolarjev; Evropa-Avstralija 7 dolarjev; ZDA in Kanada 8 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države: 12 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, 1655, J. L. Suárez — Bs. As., Argentina, Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Pred 36 leti so naši dični domobranci o pravem času pokazali pravo pot vsemu svobodoljubnemu človeštvu. Njihov zgled je še danes in bo ostal naše vodilo, da se, sedaj že vključeni v svetovno obrambno fronto človeškega dostojanstva, ne ustavimo pred nobeno oviro v našem boju za Boga - Narod - Domovino.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Junio 1979

BUENOS AIRES

Junij 1979

PENSAMIENTOS Y HECHOS

Los años pasan indefectiblemente y seguro. Ya estamos a una distancia de treinta y cuatro años de aquel fatídico mes de junio de 1945, cuando nuestros mejores hermanos ofrendaron sus jóvenes vidas en el altar de la Patria.

Traicionados por las tropas aliadas, han sido entregados a los verdugos comunistas, quienes los pasaron por las armas sin previo procesamiento judicial alguno, cometiendo así el peor de los homicidios — el genocidio.

Nunca han sido vencidos en la lucha abierta; solamente con el engaño mediante, ha sido posible a los siervos de la revolución comunista hacerse de ellos.

Solo Dios sabe el número y los nombres de los jóvenes inmolados. Solo Dios sabe, cuantos hogares quedaron desamparados, esperando el regreso de sus seres amados, que nunca volverán.

No debe caer en el olvido el sacrificio de tantas vidas. Eran más de doce mil activos combatientes eslovenos contra el comunismo internacional, quienes no aceptaban las falsas promesas de los propagandistas rojos, sino las desenmascararon y a tiempo respondieron con las armas en la mano, a los múltiples asesinatos y robos e incendios, cometidos por los comunistas en nombre de la así llamada lucha por la liberación. Los comunistas nunca lucharon verdaderamente contra las fuerzas de ocupación nazistas, sino siempre todas sus acciones fueron preparadas con un solo fin: apoderarse del poder mediante la revolución durante la ocupación enemiga, disfrazándola con la lucha por la liberación, pues estaban conscientes de que en tiempos de paz, por medio de las elecciones libres, nunca podrían llegar al mismo.

Hasta la fecha, los comunistas gobernantes en Eslovenia niegan este asesinato masivo, cometido por ellos y se mantienen firmes en su mentira, afirmando que eran únicamente ellos quienes luchaban por la libera-

ción durante la segunda guerra mundial y la ocupación. Na admiten jamás, que se hubieran apoderado del gobierno revolución mediante.

Los doce mil héroes, asesinados por los verdugos comunistas, sin procesamiento judicial alguno, son el más cruel comprobante, que demuestra lo opuesto. Por tal motivo, no podemos esperar de los comunistas ni reconocimiento de culpa ni pesar, ni nada que podría implicarlos.

Para ellos aceptar el hecho de que han asesinado a más de doce mil combatientes anticomunistas después de la guerra, significaría lo mismo que aceptar el hecho de haber ascendido al poder por medio de la revolución, lo que equivaldría aceptar la responsabilidad de todo lo que la revolución implica.

Los comunistas nunca reconocerán la matanza cometida por ellos en tiempos de paz.

Nosotros, los testigos de aquella masacre, no olvidaremos nunca a nuestros héroes, quienes supieron dar sus vidas por los eternos ideales para los cuales lucharon y que son: DIOS — PUEBLO — PATRIA.

MISLI IN DEJSTVA

Leta minevajo in gredo mimo nas in zopet smo v mesecu juniju, 34 let po onem usodnem mesecu, ko so naši najboljši bratje darovali domovini svoja mlada življenja.

Izdani po zavezniških četah, so bili predani komunističnim rabljem, kateri so jih potem brez kakršnega koli sodnega postopka pomorili in s tem zagrešili najhujši umor — rodomor.

Nikdar niso bili premagani v odprtem boju, toda s prevaro so se jih polastili sužnji komunistične revolucije.

Samo Bog ve število in imena pomorjenih. Samo Bog ve, koliko domov je ostalo brez skrbnikov, kjer čakajo povratek svojih dragih, ki se ne bodo vrnili nikdar.

Ne smemo pozabiti žrtve tolikih življenj! Preko dvanajst tisoč slovenskih protikomunističnih borcev ni verjelo lažnjivim obljubam rdečih propagandistov, temveč so jih ob pravem času razkrinkali in z orožjem odgovorili množičnim zločinom, krajam in požigom, ki so jih vršili komunisti pod krinko osvobodilnega boja. Komunisti se nikdar niso resno borili proti okupatorju, temveč so vse akcije vršili z enim samim ciljem: polastiti se oblasti z revolucijo med sovražno okupacijo in jo zakrinkati z osvobodilnim bojem, ker so se zavedali, da v mirnem času in s svobodnimi volitvami tega nikdar ne bi dosegli.

Do sedaj zanikajo v Sloveniji vladajoči komunisti ta zločin, ki so ga zagrešili in vztrajajo pri svoji laži, da so se med okupacijo oni borili za osvoboditev. Nikdar ne priznajo, da so se z medvojno revolucijo polastili oblasti.

Dvanajst tisoč junakov, ki so jih komunistični krvniki brez sodnega postopka pomorili, so najokrutnejši dokaz nasprotnega. Zato ne moremo pričakovati, da bi komunisti zločin priznali, ali se ga kesali, niti storili ničesar, kar bi jih moglo okriviti.

Priznati dejstvo, da so po vojni pomorili nad dvanajst tisoč protikomunističnih borcev, bi pomenilo za komuniste isto, kot priznati, da so se polastili oblasti z revolucijo, kar bi tudi pomenilo prevzeti odgovornost za vse, kar revolucija pač je.

Nikdar ne bodo komunisti priznali pokola, izvršenega že po vojni, v času miru.

Mi, priče tega zločina, ne bomo pozabili naših junakov, kateri so znali žrtvovati svoja življenja za ideale, za katere so se borili in ti so: BOG — NAROD — DOMOVINA.

ZA ZGODOVINO

USODNI DNEVI — USODNI KORAKI

(Nekaj gradiva iz arhiva izvirnih dokumentov)

Dnevnik dr. Stanka Kocipra, adjutanta in osebnega tajnika prezidenta generala Leona Rupnika

(Nadaljevanje)

3. maj 1945

General Rupnik je še vedno mislil, da je vsaj **Franc Krener** na dnu srca z njim in da čuti vsaj malo odgovornosti za usodo domobrancev in slovenskega naroda. Zato ga je poklical s **polk. Milkom Vizjakom** in upravnikom policije **dr. Lovrom Hacinom** takoj zjutraj v vladno palačo in jim skušal še enkrat predočiti usodnost položaja v katerem smo živeli. — Dr. Hacinu je odredil, da skrbi za red in mir ter varnost med civilnim prebivalstvom mesta Ljubljane. — Generalu Krenerju in polk. Vizjaku, ki ga je spremljal, pa je kot soodgovornima za vojsko in preko nje za usodo slovenskega naroda na sploh, posebej naročil, naj bi storila vse, da ne bi v težkih dneh prihajalo do trzavice in nerednosti, ki bi lahko katastrofalno končale. Naročil jima je, naj odstranita iz domobranskega štaba „tistih nekaj hujšakačev, ki kot zaslepljeni motijo vodo, ne da bi vedeli, kakšno škodo s tem povzročajo.“ 1)

- 1) Pri tem gen. Rupnik na kakšno aretacijo še pomislil ni. Upravnik dr. Lovro Hacin mu je prav to še v begunstvu na Koroškem bridko očital, zakaj mu takrat ni dal naloga, da bi „te barabe“ pozaprli! Edino, kar je gen. Rupnik Krenerju in Vizjaku namignil, je bilo,

Toda tudi temu se je Krener odločno uprl in konkretno zahteval, da more položaj rešiti samo dejstvo, da general Rupnik prepusti **vso** oblast Narodnemu odboru, ki naj bi **odločil tudi o vprašanju poveljstva**.

Ni mi bilo težko opaziti, da se je gen. Rupnik znašel v mrtveči praznini. — Vsa njegova odločna dobra volja, vsi njegovi napori so torej bili očitno zaman! 2) — General je tokrat povsem jasno spoznal, da so mu uporniki na silo iztrgali odgovornost za vse, kar se bo poslej zgodilo. **Izključno odgovornost bo pač nosil Narodni odbor...**

Bežno je vrgel pogled preko skic za **reorganizacijo domobranstva, vojnega načrta in evakuacije civilnega prebivalstva**, ki si jih je pripravil, da bi dal odgovarjajoča povelja. Z obema rokama jih je porinil na kup, kot da bi še enkrat hotel zaježiti usodo. Naslonil se je na mizo in samo rekel:

„Dobro... — Potem se mi nimamo ničesar več pogovarjati... — Poglejte pač odločajte, da bo prav! —“

Ko so obiskovalci odšli, me je pogledal skozi napol priprte prodorne oči. Toda mimo mene, nekam v brezčasnost je rekel:

„Ubogi narod!“

General Rupnik torej ni iskal sebe! Toda čutil je, zavedal se je, da njegovo poslanstvo ni bilo končano...

Zato me ni začudilo njegovo zadržanje, ko ga je koj nato obiskal nemški general Felby, ki je prišel na Rösenerjev poziv, da v imenu Vrhovnega poveljstva uredi vprašanje Narodnega odbora.

Gen. Rupnik ga je prosil, naj z razumevanjem sprejema poročila in zahteve Narodnega odbora. Skliceval se je na to, da smo „mali narodič, ki povrh prav v teh usodnih dneh ne razpolaga z nobeno močno politično osebnostjo, ki bi se znala spričo položaja zadržati hladno.“ — Posebej ga je tudi prosil, naj spremlja s popolnim razumevanjem predloge Narodnega odbora, čeprav bi opazil znake kakšne živčnosti...

Ko je namreč gen. Rupnik videl, da sam očitno ne bo več mogel vsaj v odločilni meri poseči v dogajanja, je tako skušal že v naprej odstraniti

naj „hujskače pošljeta iz varnega štaba in ljubljanske garnizije na teren, kjer bodo lahko narodu res kaj koristili, in skrbita, da bodo povelja izvršena.“

- 2) Po pravici je sicer računal, da mu domobranski borci zaupajo, toda po tem jasnem Krenerjevem odgovoru je pač bilo dovolj očitno, da v domobranskem štabu ni bilo nikogar, ki bi bil pripravljen vršiti in pomagati do izvršitve njegovim poveljem. Razpustiti obstoječi štab in postaviti novega pa ni mogel več, oziroma bi to mogel storiti samo s pomočjo Nemcev. Na to pa gen. Rupnik še pomislil ni!

vse slučajne vzroke za kakršnokoli nesrečo, ki bi se utegnila pripetiti kot posledica nemške reakcije na morebitno taktično nerodnost Narodnega odbora, ki je že na prvem sestanku pri Rösenerju zadosti slabo odrezal v tem pogledu. 3)

Če je gen. Felby z Narodnim odborom razgovore vodil ali ne, nismo zvedeli...

(Sledi)

3) Pozneje mi je rekel, da je s tem hotel pomagati, da bi Narodni odbor odgovornost vsaj lahko sploh brez večjih težav — prevzel...

— Koliko ljudi v Rupnikovem položaju bi storilo enako? Rupnik je bil zares velik — človek! —

Ivko

Náš mesec junij

Narod slovenski živi naj, živi!

Tako je pela slovenska mladina pred 34 leti skozi naše vasi, ko je zmagoslavno čistila Slovenijo terorističnih band, ki so v imenu Stalina uporabljale vse metode politike, intrig in nasilja, da „...Slovenija sovjetska, velika bodeš ti!“ — —

Tako je pela slovenska mladina tistega junija, ko je bila prodana in je, določena za pokol, čakala v Teharjih.

— — —

Vroč je bil tisti junijski dan tam na ostrem gramozu velikega teharškega dvorišča. Sonce se je nagibalo za boršte in fantje so že od zjutraj pričakovali povelja za krop, s pesinim perjem podrobljenim. Ožgani od sonca in umazani od prahu črnega leša so negibno sedeli, naslanjajoč se drug na drugega. Beseda je postala redkejša iz dneva v dan, le suhe ustnice so se kdaj vidno premaknile. Teharske arene so bile klavnica in hiša nenehne molitve! Ko so jim raztrgali rožne vence, so fantje s kamenjem šteli desetke!

„...Ki je za nas krvavi pot potil.“

Od kuhinje nad dvoriščem je zavel božajoč, hladen veter; po krofih in svežem pecivu je zadišalo. Kuhar, Italijan, morda včerajšnji fašist, se je nagnil skozi okno in se pijano zadril: „Avanti popolo, bandera rosa!“

Fantje so ostrmeli, ne zaradi Italijana, saj so bili že vajeni tega izzivanja — o kropu s pesinim perjem so sanjali, ki diši po krofih.

Med vhodom v dvorišče se je pojavil dežurni partizanski oficir, se razkoračil in zavpil: „Diž'se raja!“

„Končno vendar.“ Fantje so se dvignili počasi, majavo; kot starci opirajoč se drug na drugega.

„Kako gnila je ta slovenska svoboda! Vsak hlapec internacionale ima pravico, da nas psuje.“

Nadporočniku Pavliču se kar ni dalo vstati. Tudi nekaj drugih je še sedelo.

„Sedi!“ se je razkačil oficir. Fantje so spet posedli.

„Diž'se!“ — „Sedi!“ — „Diž'se!“ je kričal dežurni in zmerjal jetnike z vsem, kar nikdar niso bili. Potem je odšel v kuhinjo.

Stoječi fantje so počasi posedali; vse barake so se vrtele okrog njih. Z vsakim dnem so očitno slabeli.

Ta dan ni bilo „menaže“. Sonce je že zašlo za vrtove. Tiho se je plazil večer med taborišče. Nekje za gričem se je slabotno oglasil večerni Ave. Fantje so se pokrižavali in sklonjenih glav buljili v mrak. Tako toplo je božal ta navček, kot materina roka; ko pa je utihnil, je bolelo...

Nekje iz srede dvorišča se je zbudila boječa in komaj slišno, kot v pozdrav in slovo dekletu: „Gor čez izaro, gor čez gmajnico...“

Fantje so poprijemali; in kakor nekda na vasi, je postal skrivnosten večer...

„...Da videl bi jo spet, mamico mojo...“

Partizani so se molče sklanjali skozi okna jedilnice. Nihče ni psoval... ni kričal... morda je celo kdo pel potiho s fanti.

Ko so utihnil, je nekdo zavpil skozi okno: „Ajde, pjevaj domobransku!“

In Pavličev Rado je udaril: „Mi smo slovenske zemlje čuvarji...“

Fantje so še močnejše poprijeli. Ogenj v ugaslih očeh je znova zagorel.

„Z nami je narod, z nami je Bog.“

In skozi razpokane, žejne ustnice za smrt določene mladine je pojoč rotila prošnja ugasle pesmi:

„Narod slovenski živi naj, živi!“

Kako daleč je že vse to... in vendar — tako sveže in tako blizu! Ob vsakem juniju se mi zdi, da so še bolj med nami — naša pobita mladina pred 34 leti. V šelestu jesenskega listja, v vetru, ki se igra z dekliškimi kodri, v plapolanju slovenskih zastav je šepet njene prošnje, ki jo je pela pred poslednjo zmago — mučeništvom zate — naša nova slovenska mladina:

„Narod slovenski živi naj, živi!“

SS-DIVIZIJA "JADRANSKO PRIMORJE"

(Poglavje iz memoarov)

(Nadaljevanje)

Človek, ki je na vsakem koraku poudarjal evropsko poslanstvo, ki ga je Nemčija v boju proti komunizmu dejansko res vršila, se je dne 31. avgusta 1944 izdal:

„Če bi bil kdaj postavljen pred takšno odločitev, bi se rajši odločil za sovjete, kot za Anglo-Amerikance...“

Kajpak bo ostalo neizbrisno zgodovinsko dejstvo, da je ravno anglo-ameriška politika tistih let storila vse, kar je le moglo jačati svetovni komunizem. Toda Wolfs je bil premalo inteligenten, da bi mislil, da je bolj racionalno, odločiti se za tistega, ki mu ta politika služi, kot pa za tiste, ki so komunizmu služili... —

V angleškem koncentracijskem taborišču v Wolfsbergu na Koroškem sem v letih 1947/48 srečal mnogo Nemcev, ki so govorili:

„Če me Angleži izročijo, pa mi komunisti dajo le malenkostno priliko, da si rešim glavo, bom storil vse, da se izkažem vrednega te prilike. Kakšne moralne obveznosti imam namreč potem še do Evrope, če me drži zaprtega in me izroči, ker sem jo branil pred tistimi, katerim me zaradi tega izroča...? — —“

Toda Wolfs svojih besed ni govoril po letih negotovega sedenja za bodečo žico in mrtvečega čakanja odpošiljatve in klavnico...

Kakor bo še povedano, mi je nekoč pozneje dovolj jasno odkril, da ga ni vodil takšen razumski politični zaključek, ampak idejni vpliv! Tako tudi z besedo Rusi ni nikoli mislil naroda, ki naj bi bil v primerjavi z Anglo-Amerikanci boljši človeški material, ampak je Ruse istovetil z boljševizmom, kot vsi Nemci, ki so zaradi boljševizma hiteli uničevati ruski narod! —

Mogoče bo kdo rekel, zakaj se s tem malim človekom toliko pečam? — Prvič je ta mali človek preko zaslombe pri gen. Rösenerju takrat v naših prilikah mnogo odločal; drugič pa je bil edini, s katerim sem jaz osebno imel takšne izkušnje. Na primeru tega malega človeka namreč lahko vidimo, kakšni so bili takoiimenovani „špecialisti“ nemške okupacijske uprave, in koliko je moralo biti takšnihle Wolfsov med Nemci na še bolj odločilnih mestih! —

Isti dan je Wolfs tudi izjavil, da je imel zapoved, da v svojem delokrogu *drži gen. Rupnika čim bolj daleč od domobranstva*. Nehote sem se ob tej priložnosti poleg drugih motivov, ki so bili za to zapoved odločilni, spomnil tudi besed, ki mi jih je na predvečer mojega prvega domobranskega govora preko ljubljanskega radia (dne 10. oktobra 1943) rekel *Lojze Ilija*. Tako je Wolfs dokumentiral tudi to, kar je general Rösener v svojih ukrepih dal

samo razumeti. Izpričal je torej, da je stari „izdajalec“ Rupnik stal tudi v območju nemškega ognja... —

Svojih naporov v smeri propagiranja SS Wolfs seveda po takšnih razgovorih ni opustil. Očitno so ga le še podžigali. Samo na druge strune je udaril. Začel je brenkati na moje čisto osebne občutke...

Nekaj izvlečkov iz teh nagovorjanj:

Po hladnosti in zategnjenosti, ki je zavladala ob dogodkih okoli izdajanja prve številke revije in uničenja druge zaradi besede „bataljon“, je nenedoma — in prav zaradi tega tem bolj sumljivo — postal zopet ves sladak. Preveč!

Govoril je na moj račun stvari, ki mi jih je v resnici nerodno na tem mestu ponavljati. Toda, ker sem bil le *objekt*, ne pa *subjekt* teh razgovorov, jih v ilustracijo dogodkov vendarle mimogrede in samo v kratkih obrisih omenjam.

Zaradi zanimive in mnogo govoreče primerjave bodi omenjeno, da sem zasledil isto taktiko, t. j. slišal skorajda iste besede na moj račun tudi leta 1948 — po izpustitvi iz angleškega koncentracijskega taborišča — iz ust *Trobca*, ki je bil takrat uradni zastopnik komunistične Jugoslavije za vabljenje beguncev domov s Koroškega...

Ponovno prosim, naj mi nihče besed, ki bodo sledile, ne šteje na račun mojega samougodja ali celo domišljavosti! Že takrat sem namreč bil prav tako kot sedaj trdno prepričan o njihovi neiskrenosti, zlaganosti — pa seveda tudi neupravičenosti!

Na dan 3. septembra 1944 me je namreč začel Wolfs nenedoma na vse pretege *hvaliti*... Govoril mi je, da je že dovolj časa med nami in si je že ustvaril svojo sliko. Tako naj bi bil zanj edini, čigar beseda naj bi bila zares tehtna in ki naj bi pri Slovencih tudi nekaj odlegla...

Oh, oh... Bilo je malo preveč nemogoče, da bi ne spoznal prozorne lažljivosti tega gruljenja...

In pa: Že 25. julija istega leta je ponujal glavno uredništvo *Ljenku Urbančiču*, ker bi mu naj bil jaz premalo zanesljiv, kakor mi je Ljenko Urbančič še toplo povedal in s tem najbolje dokazal, da tudi on ni bil — zanesljiv... Ljenko Urbančič bi zaradi tega seveda moral obleči uniformo; in ker ne bi nosil čina, ki sem ga imel jaz, bi Wolfs seveda z njim lahko — pometal, si je najbrž mislil... Posebej, ker je Wolfs tudi mislil, da Ljenko Urbančič pač ne bi imel pri gen. Rupniku tolikega zaledja, kot sem ga imel jaz...

Kakšen vpliv naj bi imel na množice, je baje videl sam na velikem protikomunističnem zborovanju na Kongresnem trgu v Ljubljani, dne 29. junija 1944, kjer naj bi me baje množica edinega — frenetično pozdravljala... celo kot voditelja slovenske mladine... —

Že v naprej sem seveda vedel, čemu naj bi služil ta osladni uvod...
Evo:

Posnetek, ki ga je Ciko Skebé nadedil po akciji na Trški gori, je Wolfs ob času snubitve za SS dal razkazovati v kinih; imeti pa ga je hotel tudi general Rösener, ki naj bi ga baje poslal celo SS-Reichsführerju Himmlerju...

Tega kapitala, s katerim naj bi razpolagal, bi po Wolfsovem mnenju ne smel zapraviti za majhne ljubljanske razmere. Po njegovih izjavah naj bi bil tudi sam gen. Rösener mnenja, da je bilo mojih sil škoda za te razmere... Založil da bi jih lahko za velike stvari, ker bi mi mladina sledila...

Za primer mi je postavil voditelja belgijskih rexistov *Leona Degrelle-a*. Sam gen. Rösener naj bi dejal, da bi on znal narediti iz mene takšnega *SS-Führerja*, da bi se lahko ponašal z menoj... Pri tem naj bi igrale svojo posebno vlogo tudi moje — *rasne lastnosti*...

(V letih 1947/48 so nekateri streznjeni Nemci v angleškem koncentracijskem taborišču Wolfsberg na Koroškem na istih mojih „rasnih lastnostih“ dokazovali, kako zgrešena je bila nacistična teorija o izključni nadrednosti germanske rase, ker sem jaz bil vendar — Slovan...)

Samo kratek *tečaj v Nemčiji* bi bil po Rösenerjevem (in kajpak tudi po Wolfsovem!) mnenju potreben — in vrnil bi se kot *poveljnik slovenskega SS-bataljona*... —

Tu je torej tičal zajec!!!

Ravno jaz naj bi torej bil tisti, ki bi me naj izmamile hvalisanje in blesteče obljube, da bi tako s svojo kožo plačal obresti za limanice, ki jih je v Rösenerjevem štabu nastavila perfidna komunistična mafija!

Kolikor sem se pač mogel spričo resnosti grozečih posledic še zadržati resno, sem Wolfsu samo odgovoril:

„Ponavljam kar sem vam rekel že zadnjič. Priznavamo vam zgodovinsko prvenstvo, da ste na svetovnih frontah postavili prvi branik militantnemu komunizmu. Toda prav zaradi komunistične taktike, ki revolucijo zakriva za laž o osvobodilni borbi, ker smo pač okupirani, bi bil vsak korak v tej smeri ne samo za nas katastrofalen, ampak tudi za vas Nemce politično zelo, zelo neugoden... —“

Zato me je tem bolj presenetilo, kar mi je povedal dne 7. septembra 1944. leta. —

Poveljnika organizacijskega štaba slov. domobranstva *Franca Krenerja* in njegovega načelnika štaba *ppolk. Ernesta Peterlina* Wolfs doslej ni maral. Hvalil je vedno samo pomočnika poveljnika *ppolk. Milka Vizjaka*. Dne 7. sept. 1944 pa je čez noč spremenil svoje mnenje. Nenadoma ni bil več Vizjak predmet njegove hvale.

Ko se je tega dne vrnil z razgovora na domobranskem štabu, je bil ves navdušen za poveljnika *Franca Krenerja*. Nenadoma je prišel do spoznanja, da se bo dalo z njim — sijajno delati... Po njegovi izjavi naj bi bil poveljnik *Franco Krener* obljubil vso podporo pri organizaciji prostovoljnega SS-bataljona...

Skušal mi je tudi dopovedati, da naj bi mene poveljnik Krener ne maral, ker nisem bil aktivni oficir in ker — sem stal preblizu prezidentu Rupniku in tako skušal uveljavljati njegov vpliv v domobranstvu... (Mogoče bi bilo marsikaj drugače, če bi se mi poslednje zares posrečilo...!)

„Vse to bo nehalo, če sprejmete daljnovidno ponudbo gen. Rösenerja. Takrat boste ne samo neodvisni od vseh teh ljudi, ampak boste edini vi imeli kaj govoriti. S tem boste namreč postali edini Slovenec, ki bo razpolagal z zaledjem v Berlinu. Po svojem položaju pa boste imeli celo izjemno politično veljavo. Pomislite na Degrelle-a, ki dejansko edini kaj pomeni v Belgiji! Se zavedate, kakšen politični kapital boste za svoj narod s tem lahko položili na mizo pri ustvarjanju nove, poveljne Evrope?! General Rösener vam nudi edinstveno priložnost,“ je rekel.

„Vse to govorite z gledišča malega slovenskega obzorja... Zato je general Rösener sklenil, da vas bo poslal na *kratek poučni tečaj v Berlin*, kjer boste prišli v stik z ljudmi, ki so pri viru... — Potem boste na stvari drugače gledali...“

Kri mi je udarila v glavo. Ta hip sem vedel, da sem prišel do naklonske točke. Tehnica moje usode se bo sedaj končno morala obesiti...

„Izberite si med domobranci po svoji presoji može, ki vas bodo sprem-

ljali. Ko si jih boste izbrali, mi povejte! — Delajte hitro! Vsakega dne je škoda...“

Ko sem se sunkoma zbral, sem mu zopet začel navajati svoje ugovore, ki pa so se vsi osredotočili v opozorilo, naj vendar dopove gen. Rösenerju, kakšno tvegano politično potezo s tem namerava.

„Ne,“ je nestrpno skoraj zakričal. „Saj še ne greste na SS-tečaj! — Šli boste samo toliko, da vam bodo oči odprli...“

Z vso tragiko sem se zavedel svojega položaja.

Moj Bog, ravno jaz naj bom tisti, ki naj zaradi Rösenerjeve politične kratkovidnosti, s katero so ga zamamili neodgovorni in naravnost zločinski elementi v našem štabu, položim komunistom v roke najmočnejše orožje in razbijem domobranstvo, zaradi katerega sem šel v svojem mladem idealizmu preko vseh osebnih predsodkov in celo perspektiv? —

Ne!

Kljub temu, da sem se z vso resnostjo zavedal, da to pomeni moj konec vsaj v domobranstvu, če ne kaj hujšega, sem na vsak Wolfsov poizkus tudi v tem pogledu našel vedno utemeljene protirazloge.

Povedal sem svojim sodelavcem, ki jim je tudi Wolfs že dovolj polnil ušesa, v kakšnem položaju se nahajam. Prosil sem jih, naj mi stoje ob strani in zasledujejo vsak Wolfsov nadaljni korak.

Povedali so mi, da je Wolfs ob neki priliki rohnal, da smo vsi zastrupljeni z *anglofilstvom*. V posledici tega prepričanja je Wolfs v moji pričujočnosti dne 16. septembra 1944 sprejel nemškega vojnega poročevalca *Schulza* in se mu pritožil, da *nima nobenega pravega urednika za revijo*, ker vsi samo mislimo na Anglo-Amerikance in ilegalo... Zagrozil je, da bo začel delati samo z Nemci.

Toda vojni poročevalec *Schulz* je bil mnogo bolj izobražen, pa tudi mnogo bolj pošten kot Wolfs. Pozneje, ko mene že ni bilo več na VI. oddelku in v uredništvu, je napisal za revijo nekaj člankov, ki domobranskemu glasilu niso bili v škodo, njemu pa ne v sramoto...

Nekoliko sem gotovo vplival na Wolfsove živce v tem pogledu tudi jaz. Ko je namreč bil prepričan, kakšni anglofilci smo, me je dne 14. septembra 1944 postavil na preizkušnjo. Po Rösenerjevem nalogu mi je ukazal, naj pripravim za domobranske oficirje, ki naj bi vsi smrdeli po anglofilstvu, predavanje pod naslovom:

„Angleži in Amerikanci so zavezniki boljše vizma.“

Ker sem več ali manj že vedel, pri čem sem, sem mu na to zahtevo odgovoril, da si snov za svoje govore vedno izbiram sam, kakor mislim, da najboljše odgovarja trenutnemu stanju stvari. Poleg tega se za svoje govore nikoli nisem na dolgo pripravljaj, ker bi potem bili preveč suhoparni.

„Ne vidim razloga, kakšna priprava je potrebna za ta govor, ko vendar tudi vsi naši domobranci takorekoč vsak dan vidijo na terenu, kako

anglo-amerikanska letala odmetavajo skladovnice vojnega materiala komunistom... Ne samo jaz, vsak prostak v slovenskem domobranstvu lahko govori o tej temi brez posebne priprave, ker bo vendar šla kot gotovo dejstvo v zgodovino," sem mu odgovoril.

„Ne izmotavajte se! — Anglofil ste... Kot vsi..."

Moj odgovor je bil:

„Pred vso slovensko javnostjo sem že ponovno povedal, kako sodim položaj, ne da bi se izognil kritiki Anglo-Amerikancev, ki hranijo zver, katera jih bo jutri enako popadla kot danes nas... Tisoči so me že slišali ponovno poudarjati, da nisem za nobeno filijo. Vedno bom prijatelj samo tistemu, ki pomaga mojemu narodu, ker ljubim samo svoj narod... —“

Toda kar je bilo tekom tega besednega dvoboja posebej zanimivo, je bilo to, da se je Wolfs do kraja izblebetal. Tekom razgovora je namreč dejal:

„Na francoskega ujetnika v nemškem ujetništvu vpliva narodnosocialistična ideja. Celo konservativni angleški ujetnik pride pod njen vpliv... Na nasprotni strani strani na Nemca vpliva komunistična ideja, če pride z njo v stik. Toda nikdar ne more narodnosocialistična ideja vplivati na ruskega ujetnika. To dokazuje, da je ideja, ki prihaja z vzhoda, močnejša, vitalnejša... *Preplavila bo Evropo, svet...* —“

Zadnji dvom se je razblinil. — Pred seboj sem imel človeka, ki je nedvomno nosil v sebi klico komunistične kuge. Potrdilo se je staro pravilo, ki ni nikdar odpovedalo:

Vsak komunist se prej ali slej izda!

Dokončno mi je postalo razumljivo, kje je imela svoje korenine ideja o slovenskem SS-oddelku. Nisem gojil nobenega dvoma več, da je bila plod setve *komunističnih saboterjev* v nemških vrstah, katerih plen je postal sam vihravi, nestanovitni, pa ambiciozni general Rösener. —

Ko sem v poznejših letih natančno zasledoval vso dokumentacijo o dogodkih in njih vzrokih tekom vojne — v kolikor mi je pač bila na razpolago —, sem videl, da je bila *skoro povsod vzročna zveza ista*.

Dober nemški vojak ni imel takšnega političnega zaledja, ki bi odgo-varjalo njegovim uspehom.

Po dejstvih in dokumentih, ki so že takoj po vojni prišli na dan, je bilo vidno, da nikjer drugje na svetu — razen menda samo še pri nas — podrejeni niso splošne državne politike krojili tako po svoje, kot ravno v avtoritativni narodnosocialistični Nemčiji. Skoraj vsak uradnik je obdeloval zunanjo politiko kot svojega poizkusnega kunca, da bi preko nje nasitil svojo ambicioznost.

Nemški vojak in nemški narod sta pa krvavela in v odporu proti boljše vizmu doprinašala herojske žrtve v resnici — *za Evropo! Tudi za svoje zahodne sovražnike!* Nemški narod ni imel voditeljskega kadra, ki bi pravilno razumel njegovo zgodovinsko poslanstvo!

Nekoč — proti koncu leta 1944 — je gen. Rupnika čisto zasebno obiskal general *Kiszling*. Takrat je bil ravnatelj vojnogodovinskega inštituta na Dunaju.

Ob prvem stiku sem začutil, da stojim pred izredno osebnostjo in visoko izobraženim možem.

Z njim in poznejšim avstrijskim prezidentom *gen. Theodorjem Körnerjem* je general Rupnik delil vesele in žalostne trenutke let v avstrijski vojni šoli. Po dolgih letih, odkar se nista več videla, je ob tem snidenju kljub velikim dogodkom, ki so se med tem zgodili, iskreno prišlo do izraza ono prelepo vojaško tovarištvo, ki je naredilo avstrijskega in nemškega vojaka legendarnega. Ob tem snidenju sem bil priča tako lepih izrazov zvestega tovarištva, da me je ganilo. Slišal sem toliko sproščene iskrenosti, kot je v letih, ki so mi bila dana, še nisem zasledil.

Stari avstrijski poklicni vojak *Kiszling* še poskušal ni tajiti, da ni bil nacist. Pa sem ga slišal reči:

„Ne rečem, da Hitler ni mogoče velik idealist, ki bo najbrže prav zaradi tega plačal vse račune pred zgodovino... — Führer, da, Führer...; toda Bog nas obvarji njegovih Sonderführerjev...!“

In mogoče je bil mož blizu resnice... —

Čim bolj sem namreč premišljeval *Wolfsove* predloge, ki bi jih naj stavil v *Rösenerjevem* imenu, tem bolj sem prihajal do prepričanja, da to ni bil samo plod skrajnega pomanjkanja političnega čuta, ampak je zaudarjalo že po sabotaži.

Kakšen zdrav in koristen politični smisel bi naj namreč imelo tudi z nemškega gledišča, če bi močno, nacionalno, borbeno edinico slovenskega domobranstva z *SS* razbili in s tem pomagali samo komunistom?

Pa razvijajmo to sklepanje še dalje, čeprav je bilo v nasprotju s takratnimi proklamacijami uradne nemške politike za slučaj zmage!

Ta politika je namreč obljubljala v novi Evropi, ki naj bi jo v tem slučaju seveda vodila Nemčija, zadovoljitveno rešitev problemov na osnovi medsebojnih koncesij. Pa vzemimo, da ta zagotovila niso bila iskrena ali pa bi iz kakšnih razlogov prav tako odpovedala, kot so v vsej svoji zgodovinski tragičnosti odpovedale slovesne proklamacije zapadnih demokracij. (*Atlantska karta* itd.).

Kaj bi potem Nemcem v slučaju zmage moglo preprečiti, da ne bi tudi iz Slovencev rekrutirali moštva za *SS*, če bi naj ti bili bodoča evropska vojska?

Toda ne takrat, v sredi boja, ko je tudi mali slovenski narod mobiliziral vso svojo nacionalno poštenost proti internacionalni komunistični zaroti!

To zares ni bila več skrajna pomanjkljivost političnega čuta, ampak resnična sabotaža!

General Rupnik je dejal:

„To pomeni mojo demisijo z vsemi posledicami! — To je igra komunizma naravnost v karte! — Potem namreč pred zgodovino res nisem nič drugega, kot kolaboracionist zaradi kolaboracionizma samega...“

General Rupnik je bil v zelo delikatnem položaju.

Tiste dni je že bilo v ozkih krogih znano, da je Vrhovni Komisar za operativno področje Jadransko Primorje *Gauleiter dr. Friedrich Rainer* na direktni pritisk nemškega svetovalca za Ljubljansko Pokrajino *dr. Hermana Doujaka* in nemškega konzula *Müllerja* pristal na to, da za obletnico prevzema mesta šefa uprave prezidentu Rupniku dovoli vsaj naslov *generalnega inšpektorja vsega slovenskega domobranstva*.

Prezident se je predobro zavedal, da je bil naslov „Generalni inšpektor“ samo pesek v oči. Toda dejal si je, da je bolje nekaj kot nič. Računal je, da bo tako dobil vsaj nekaj vpogleda v to, kar se je v domobranstvu dogajalo.

Bilo je samo vprašanje, ali naj zagrozi z demisijo še preden bi prišlo do tega, ali naj počaka. Vsi razlogi so govorili za to, naj počaka, ker bo učinek tem večji, če odloži mesto prezidenta in generalnega inšpektorja cbenem. Posbej, ker Nemci takrat razen pri meni — in po Wolfsovih izjavah mogoče še pri ppolk. Krenerju — nikjer drugje niso podvzeli nobenih direktnih kerakov v smeri organiziranja SS.

Govoril pa je o zadevi odkrito s svetovalcem *dr. Doujakom* in mu predložil vse posledice, ki bi jih zadeva imela. —

Toda odločiti sem se moral jaz! —

Moja notranja odločitev je seveda padla že na samem začetku. Sedaj je bilo potreba najti samo še pravi razlog, da ne bom jaz tisti, ki bo plačal kratkovidno politiko ali sabotažo ljudi iz Rösenerjevega štaba.

Zaigral sem na zadnjo, od vseh najbolj naivno karto, ki pa je v politiki menda prav zaradi tega najbolj običajna: — Bil sem bolan... Moje zdravstveno stanje nikakor ne bi preneslo dolgega in napornega potovanja v Berlin... V duhu sem že računal na prezidentovega osebnega zdravnika *dr. Volavška* in *dr. Brandstätterja*, ki bi moje bolezensko stanje gotovo tehtno podprla...

Toda do tega sploh ni prišlo. —

Sam prezident Rupnik je dne 22. septembra 1944 telefonično sporočil Wolfso, da se dr. Kociper iz zdravstvenih razlogov najbrže ne bo mogel udeležiti študijskega potovanja v Berlin.

Ker ni bilo nobenega dvoma, kakšne posledice bo to rodilo, je prezident istočasno Wolfso naročil, da me tiste dni ne moti z nobenimi uradniškimi posli, ker se kljub bolezni moram pripraviti za govor ob proslavi obletnice prevzema slovenske uprave in ustanovitve slovenskega domobranstva, ki je bila določena na nedeljo dne 24. septembra 1944.

Tudi ta izgovor je seveda bil zadosti naiven, ker je Wolfs vedel, da za noben govor nisem nikoli jemal dopusta.

Toda pravilno smo računali, da se generalu Rupniku ne bo upal ugovarjati; posebej, ker smo vedeli, da je bila z mojo odklonitvijo udeležbe na šolskem tečaju v Berlinu moja usoda že itak zapečatená... —

Ta dejstva so igrala predigro in bila vsebina *tožbe*, ki jo je dne 23. septembra 1944 Wolfs poslal generalu Rösenerju.

V slovenščino predstavljeno besedilo *tožbe* je sledeče:

Predmet: Dr. Kociper.

1. Izdelal je navodila za delovanje političnih zaupnikov v domobranstvu in jih brez moje vednosti poizkusil v obliki brošure razdeliti med edinicami domobranstva.
2. Z opombo, da to lahko naredi brez priprave, ni izvršil povelja, da pripravi predavanje „Angleži in Amerikanci so zavezniki boljše-vizma“.
3. S sklicevanjem na prezidenta je skušal obiti odredbo, da spremeni naslovno stran druge izdaje časopisa.
4. Ni upošteval danega navodila, ne pisati udarni bataljoni, ampak borbene enote, tako da je morala biti cela naklada znova tiskana.
5. Skušal je obiti večkrat pozive, da sme priobčati samo članke, ki jih v prevodu predloži meni. Ni izvršil povelja, da bi poiskal sposobne prevajalce, tako da sem bil prisiljen, da sem si te kljub majhnemu osebnemu poznanju moral sam poiskati.
6. Kljub moji odredbi, da ne sme med domobranstvom razdeliti nobenega materiala, ki ga jaz ne bi bil videl, je med domobranstvom razdelil 3 letake v nakladi od 15 — 30.000 izvodov.
7. Povelje, da bi se udeležil poučnega tečaja v Berlinu, je najprej skušal obiti pod pretvezo drugih izgovorov, potem pa je pripravil prezidenta do tega, da mi je telefonično sporočil, da se iz zdravstvenih razlogov najbrž ne bo mogel udeležiti.

P. p.

W o l f s, l. r.
SS-UNTERSTURMFÜHRER

V posebni prilogi je še dostavil:

K predmetu: Dr. Kociper z današnjim dnem.

Ob 11,30 uri sem prejel od podpolk. Krenerja telefonsko poročilo, v katerem mi javlja, da je Kociper obšel njegovo in mojo osebo in skušal dostaviti domobranstvu povelje, ki ga v prevodu prilagam. K. sem tozadevno večkrat poučil, da mora vse osnutke povelj predložiti meni. K temu omenjam, da sem na prezidentovo prošnjo K. z včerajšnjim dnem dal dopust, ker se K. hoče pripraviti na nedeljski govor.

P. p.

W o l f s, l. r.
SS-Untersturmführer

Posledica je bila, da je še istega dne 23. septembra 1944. leta gen. Rösener sklenil *mojo izključitev iz domobranstva*.

Ko je namreč tega dne popoldne klical generala Rupnika, da mu je sporočil v naprej odločbo, po kateri bo v nedeljo na zborovanju v „Unionu“ prezidentu dovoljeno nošenje uniforme inšpektorja vsega slovenskega domobranstva, je gen. Rösener smatral za dovolj umestno in potrebno, da mu ob tej priliki sporoči tudi to, da mora neki mali človeček zapustiti domobranske vrste...

Zabranil mi je *vsak stik z domobranstvom* in celo *nošenje uniforme*, še posebej pa *vsako javno nastopanje* za domobranstvo.

Dobesedno je rekel:

„To je prvi korak. Za vsako nadaljno nediscipliniranost bom našel primerna sredstva ne glede na to, da je Kociper vaš bodoči zet...“

Na kakšen moj govor na nedeljskem zborovanju v „Unionu“ ni bilo misliti!

Pač pa me je posebej ponižal, ko je zahteval, da na zborovanju preberem samo slovenski prevod njegovega (Rösenerjevega) govora... in potem — — z bogom domobranstvo... — —

Po vsem, kar se je zgodilo, sem že vnaprej vedel, kakšne bodo posledice.

Toda general Rupnik je imel prav. Obiti in v tem stanju že itak nerazsodnega in povrh še nahujskanega Rösenerja še bolj razkačiti, bi pomenilo samo težke posledice, ki pa nikomur ne bi koristile.

Naslednjega dne, v nedeljo dne 24. septembra 1944, ko je bil v „Unionu“ general Leon Rupnik proglašen za generalnega inšpektorja vsega slovenskega domobranstva, sem torej namesto svojega govora ravno jaz skozi stisnjene zobe moral brati prevod Rösenerjevega nagovora.

Nihče takrat še slutil ni, da je to bilo *moje klavrno slovo od domobranstva*.

Tem manj je seveda mogel kdo le slutiti, zakaj se je to zgodilo... —

Ko sem naslednjega dne vračal službeno uniformo intendantskemu odseku štaba, ki je bil v zadnjem krilu istega poslopja, sem se oglasil seveda tudi na VI. oddelku in pri Wolfsu.

Rekel sem mu:

„Mislite, da ste z mojo odstranitvijo dosegli, kar želite...?“

Pri slovesu od sodelavcev sem *viš. nared. Drobniča* samo še posebej povprašal, če ima vse računovodstvo v redu.

Stara vojaška sablja je poslednjič pred menoj tresnil s petami:

„Vse v redu, gospod poročnik... —“

V njegovih besedah je bil poudarek, ki sva ga razumela samo midva...

Potem, ko sem moral prebroditi težave okoli rojstva domobranske revije, mi seveda ni bilo lahko slovo od sodelavcev, s katerimi smo šli skozi toliko

skupnih bojov, da smo ustvarili vsaj neke osnove, na katerih se je lahko skozi zapreke naprej razvijala.

Zaobrnil sem po stopnicah za eno nadstropje višje, kjer je imelo sedež nemško vojaško računovodstvo. Višjemu inšpektorju *stot. Schneiderju* sem toplo priporočil, naj nekoliko pregleda Drobničeve knjige, če so finance VI. oddelka ob mojem odhodu v redu... —

Dogodki so se lepo vrstili. —

V prihodnji številki „Slovenskega Domobranstva“ je *Slavko Skoberne* objavil sledečo drobno novico:

Dr. Stanko Kociper je zapustil naše uredništvo in nastopil važno službo pri prezidentu in generalnem inšpektorju vsega Slovenskega Domobranstva generalu Rupniku. List, za katerega je dal pobudo in položil temelje s svojim delom, je tako izgubil svojega ustanovitelja in prvega glavnega urednika. Uredništvo in domobranci se mu za njegovo dosedanjo delo zahvaljujejo v trdni veri, da bo ostal naš zvest podpornik in sodelavec.

(„Slov. Domobr.“ št. 6; 12. okt. 1944.)

Javnost je seveda zazijala. Vsi so si kajpak bili edini v tem, da sem „odletel“. Novico pa so si po stari navadi začeli po svoje tolmačiti. Komunistična literatura jo je razlagala po svoje, v protikomunističnih krogih pa so dejstvo umevali po različnih merilih razporedenja do mene. Vsekakor pa je bilo zanimivo, da je prav komunistična javnost zopet prva vedela, da mi je gen. Rösener zabranil javno nastopiti... —

Ker je v Berlinu bilo za sprejem slovenske delegacije že vse pripravljeno, potovanja seveda ni bilo več mogoče črtati s programa. Wolfs je na hitrico zbral manjšo skupino udeležencev, ki je kmalu nato zares odpotovala v Berlin. Vodstvo skupine je prevzel salezijanec *dr. Franc Blatnik*. Kakor je potem poročal v domobranski reviji, je bila skupina na vseh mestih v Berlinu lepo sprejeta.

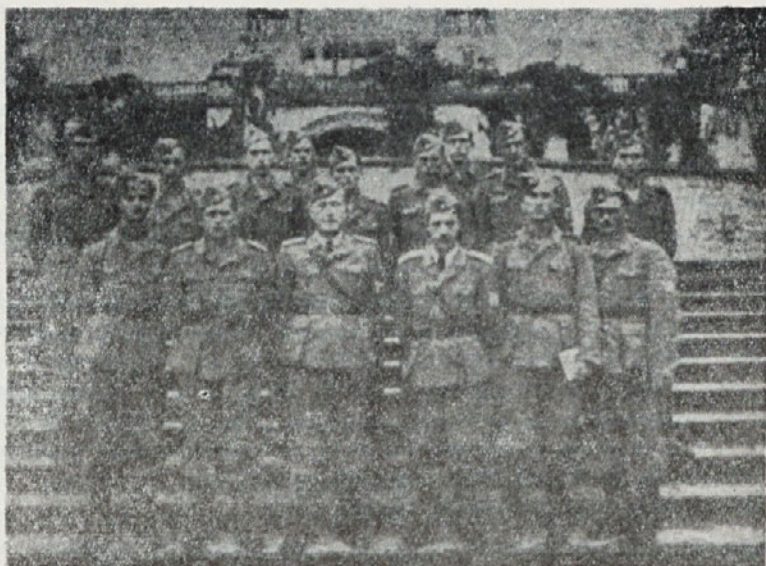
O političnem šolanju za slovenske oddelke SS pa ni bilo več govora. Ko je general Rupnik predhodno govoril že z *dr. Hermannom Doujakom* in nemškim konzulom, je zagrozil generalu Rösenerju z demisijo.

Gen. Rösener je nato očitno dobil od nekdaj nova navodila in se unesel. Ideja o slovenski SS je zaspala, ne da bi se bilo treba slovenski javnosti kaj več razburjati, kot je bilo potrebno zaradi komunistične propagande. Pa tudi ta je morala počasi omedletiti, ker ji setev ni šla v klasje...

Samo jaz sem bil zopet civilist in tiho poslušal najrazličnejše razlage naše javnosti, zakaj se je z menoj tako zgodilo... —

Na VI. oddelku mi je sledil ljotičev *por. Miran Pirih*, ki je s pomočjo *Slavka Skoberneta* in drugih mojih starih sodelavcev revijo dvignil na lepo višino.

Za zveznega oficirja je imel najprej Rösenerjevega ljubljenca *Francija*

Salezijanec dr. Franc Blatnik z domobranci, ki so ga spremljali, pred dvorcem San Souci v Berlinu

Podgorška. Franci Podgoršek je bil po rodu iz Domžal in je seveda perfektno obvladal slovenščino. Že to je pomenilo veliko olajšavo pri delu. Povrh vsega se mu je nekje v notranjosti oglašal duh, ki mu ga je v otroških letih oblikovala slovenska zemlja, ko je še dihal čisti domžalski zrak. Ker je gen. Rösenerju ob nekem napadu rešil življenje, je imel pri njem veliko zaslombo in tako lahko marsikaj uveljavil, kar je bilo reviji v dobro. Toda v angleškem koncentracijskem taborišču v Wolfsbergu na Koroškem mi je povedal, da ni mogel vzdržati v križnem ognju ljubljanskih razmer... in je na lastno prošnjo mesto zapustil.

Sledil mu je zopet nekoliko bolj po Wolfsovem duhu zaudarjajoči invalid *Ebner* iz Beljaka. Toda takrat se je tehcnica usode itak že naklonila in končala napore vseh domobrancev v obrambi zahodnega sveta proti komunistični kugi, ko jih je ta isti svet za plačilo ožigosal z izdajalci in poslal v Titovo mesnico...

In kje je ostal Wolfs?

Stotnik Schneider si je moje priporočilo vzel k srcu in pregledal Drobničeve knjige s prilogami vred. Ne dolgo po tem, ko me je gen. Rösener zaradi Wolfsovih intrig in tožbe vrgel iz domobranstva, je isti gen. Rösener degradiral SS-Untersturmführerja Franza Wolfsa..., ki je potem neznano kam izginil... — —

KRVNIK EDVARD KARDELJ

Sredi februarja je v Ljubljani umrl Edvard Kardelj. Domovinsko časopisje mu je zapelo slavo do neba in ljubljanska univerza si je nadela njegovo ime. Pisali so, da je umrl največji Slovenec vseh časov: prerok, videc, revolucionar, mislec in človekoljub. Njegovo truplo so vpepelili, žaro s pepelom pa položili v „Grobnico herojev“, v parku na nekdanjem „nunskem vrtu“.

Ko bi se zdaj našel še nekdo, ki bi mogel spremeniti v eno samo prgišče vse gorje, ki ga je ta človek prinesel slovenskemu narodu! Pravijo, da se sme o mrtvih govoriti samo dobro. Toda kaj, če je bilo v njem toliko zla, da je odtehtalo vse dobro? Pri opisovanju njegovih zadnjih dni slovenski časnikarji niso pozabili omenjati, kako prisrčno se je Kardelj razumel s svojo vnučko, menda ji je ime Katrca. Nam, ki to hvalisanje gledamo od daleč, prihajajo na spomin tisti dojenčki, ki so jih partizani leta 1945 na Jesenicah v najhujši vročini pustili umreti na deri, medtem ko so matere blaznele od bolečine za žico. Kardelj se je za smrt teh nedolžnih je zagovarjal in morda celo našel milost; mi mu je ne moremo izkazati, ker je delal in odločal s hladnim premislekom in brez ozira na to, koga je pri tem prizadel, komu je uničil življenje, koga pahnul v obup.

Britanski general MacLean, šef vojne misije pri Titovih partizanih, je v svojih spominih napisal najtočnejšo, pa tudi najbolj pretresljivo karakteristiko Edvarda Kardelja: Bil je popolnoma pripravljen, kot so bili tudi vsi drugi, ne le, da sam umre, temveč tudi, da žrtvuje vsakogar in vse, kar mu je bilo blizu in drago, za stvar, ki si jo je izbral, da likvidira vsakogar, ki bi se mu postavil na pot...

Prišel bo dan, ko bo neka nova slovenska generacija priznala Kardejevo krivdo in ga črtala s seznama slovenskih „junakov“. Ni važno, kdaj bo prišel ta dan: prišel bo, ker zgodovina tolikšne prevare ne bo prenesla!

Življenje pa gre naprej, doma in v svetu. V zaupanju, da bo resnica poravnala vse račune, se preživeli slovenski domobranci, vaški stražarji, četniki in naši prijatelji srečujemo v naših naselbinah, spominjamo se tistih žrtev Edvarda Kardelja, ki jih ni več med nami, predvsem pa tistih, ki so, pa potrebujejo naše pomoči.

Krajevni odbor TAVOR DSPB (Cleveland)

TORONTO

Junjska proslava se bo vršila v petek 8. junija zvečer v New Torontu. Ob pol osmih zvečer bo maša v cerkvi na Brown Line; sledila bo proslava, v dvorani. Ob tej priliki bo tudi blagoslovitev novega prapora.

Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da se bo začela kampanja za nove naročnike našega lista Tabora.

CLEVELAND

Vsakoletna junijska proslava na Orlovem vrhu v Genevi se bo letos vršila 16. in 17. junija. V soboto zvečer pri kapelici in v nedeljo dopoldan z mašo, katero bo imel g. Vladimir Kozina iz Californije. Te komemoracije so za nas zelo važne. Srečali se bomo stari borci, naše družine, obudili bomo spomine in sklenili nova prijateljstva. Udeležiti se jih moramo v čim večjem številu, bodisi v Torontu, kakor v Clevelandu.

Družabni večer 21. aprila je zelo dobro uspel. Dvorana je bila polna, navzoči so bili tudi primorski Slovenci, ki so ravno takrat bili na obisku v Clevelandu, kjer so nastopili z igro in koncertom.

Clevelandsko krajevno društvo je tudi dalo napraviti nove znake, ki imajo napis TABOR. Format in vse ostalo je isto kakor stari znaki.

BOJ SE RUSOV!

Ljubljansko DELO je 9. januarja letos objavilo poročilo svojega moskovskega dopisnika Tita Doberška o sovjetski politiki v vietnamsko-kamboškem sporu. Poročilo ima naslov: ZA SOVJETSKO ZVEZO JE KAMPUČIJA NEKAJ VEČ — in je na videz popolnoma „nedolžno“.

Toda: če vzamemo prve črke vseh odstavkov, dobimo akrostih: BOJ SE RUSOV!... Pravijo, da je Tito zdaj spet doma; toda on sam, pa tudi vsak drug Slovenec, ki ni zavestno doživel revolucije, bi se moral vprašati, kaj bi se zgodilo kateremukoli Slovincu ali slovenskemu časnikaarju, ki bi si kaj takega privoščil v času, ko je Edvard Kardelj še fantaziral o tem, da bi Slovenija z Jugoslavijo postala ena od republik Sovjetske zveze...

Pred kratkim sem imel priliko govoriti z osebo, ki se je vrnila iz domovine, kjer je obiskala težko bolnega svojca. Ta oseba, rojena v Sloveniji, ima kanadsko državljanstvo.

Med razgovorom mi je povedala sledeče: „Komaj nekaj dni sem bila na domu, ko sta me že obiskala dva miličnika. Začela sta me spraševati, kje živim, delam, kake časopise prebiram in — kar je najbolj zanimivo — ako grem na Slovensko Pristavo v Genevi na kake prireditve.“

Iz tega razgovora sem prišel do sledečih zaključkov:

Na kakšni podlagi si policija doma lasti pravico zasliševati kanadskega državljanja, kam hodi, kaj čita in kdo so njegovi prijatelji v Kanadi in Ameriki. Razumeti bi se dalo, ako bi hoteli vedeti s kom se druži in kam gre, ko je na obisku v Sloveniji. Proti zasliševanju v Sloveniji, KAJ KANADSKI IN AMERIŠKI DRŽAVLJAN DELA V SVOJI NOVI DOMOVINI, pa strogo protestiramo, ker nimajo legalno nobenih pravic. Si rdeči oblast-

niki doma predstavljajo, da nas, ker smo bili rojeni v Sloveniji, še vedno imajo pod kontrolo; ne glede na to, kje živimo.

34 let je preteklo, odkar smo zapustili domovino; neštetokrat so nam po radiu, časopisih in z uradnimi ukrepi odvzeli državljanstvo, ker se nismo hoteli vrniti do določenega termina. Sedaj, ko smo pa državljani drugih svobodnih dežel, zaslišujejo tiste, ki se vračajo na obiske...

Pred nekaj leti je bila v Helsinkih podpisana listina, ki daje posameznikom pravico osebne svobode. Tudi Jugoslavija je bila ena teh podpisnikov. S temi zasliševanji so pa pokazali, kako se pri nas doma te človečanske pravice tolmačijo in upoštevajo.

Kar je pa najbolj važno, je to, da po tolikih letih še vedno niso sigurni, ker se bojijo peščice preživelih vetrinjskih žrtev, njihovih idej; da ne bomo ZASTRUPILI novonaseljencev v zapadnem svetu z duhom svobode in obenem razkrinkali njihove zločine 1945. leta.

Glavni odbor

ZA ČIŠČENJE POJMOV

KDO DELA RAZDOR

Med odmevi na 3. knjigo življenjepisa škofa dr. Gregorija Rožmana, ki jo je napisal dr. Jakob Kolarič, je za naše bralce vredno ponatisniti tudi, kar je pod zaglavjem Znamenja časa prinesel SIJ SLOVENSKE SVOBODE (Leto XI, št. 2, Bs. Aires, 8. 5. 1979.) — Op. ured

ŽIVLJENJEPIS RAJNEGA ŠKOFA DR ROŽMANA, ki ga je v treh zajetnih knjigah objavil lazarist dr. Jakob Kolarič, je začel prožiti neprijetne, a žal potrebne polemike v slovenski politični emigraciji, kakor je naš list to napovedal ob izidu tretjega zvezka. Kriv jih je pisec biografije, ki je prikaz o škofu neprevidno in skrajno površno izkoristil za opravičevanje medvojne politike pokojnega dr. Miha Kreka in njegovega kroga doma in v svetu. V tem prizadevanju skuša naprtiti krivdo za dogodke med komunistično revolucijo v Sloveniji marsikomu živemu in mrtvemu, ki zanje ni odgovoren. Z osebnim, a širše zajetim, dokumentiranim pojasnilom mu je prvi odgovoril M. Javornik („Nezanesljiva zgodovina“, „Sij“ 15. julija 1978). Za njim je v 11-12. lanski številki „Tabora“, glasila Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev, Kolariča s 25 strani dolgo razpravo neusmiljeno, toda zaslužno zavrnil pisatelj dr. Stan-ko Kociper, umorjenega generala Rupnika zet in osebni tajnik ter adjutant ves čas njegove vlade v Ljubljani. Neizpodbitna dokumentacija iz njegovega dragocenega arhiva, s katero podpira svoj odgovor z naslovom

„Majav spomenik“, bo neprijetna za avtorja življenjepisa in za marsikoga drugega. (Kakor slišimo, dobivata oba ugledna slovenskega ustvarjalca spodobe z raznih strani, naj z objektivnim razodevanjem naše medvojne zgodovine nadaljujeta, op. ur. Sija). V Ljubljani pa je Kolaričeva knjiga obudila že dvajset let pozabljenega rdečega „zgodovinarja“ Frančka Sajeta, da je začel konec lanskega junija v „Delu“ priobčevati tretjo, prečiščeno izdajo svojega ponesrečenega „Belogardizma“ iz leta 1951, z novim naslovom „Belogardizem na Slovenskem“. S Sajetom kot znanstvenikom obračunavanje ne bo težavno. V začetnih dveh nadaljevanjih tega svojega novega, od zgoraj zapovedanega ponarejka slovenske politične polpreteklosti pripisuje Rožmanovo biografijo, ki jo je napisal emigrant dr. Jakob Kolarič, znanemu, zdaj že pokojnemu slavistu dr. Rudolfu Kolariču...

MNENJA IN VRENJA

Jože Krivec: PIJ, FANT, GRENKO PIJAČO!

Črtice. Izdala Slovenska kulturna akcija. Tiskala in vezala Editorial Baraga. Uredil avtor sam. Opremil Ivan Bukovec. Buenos Aires, 1978. Strani 288.

Petintrideset let po „Domu med goricami“, prvi njegovi knjigi, v kateri je kot mlad študent stopil pred slovensko javnost s 13 haloškimi črticami, ki mu jih je izdala Slovenčeva knjižnica in je zanj iz rok takratnega ljubljanskega župana gen. Leona Rupnika prejel eno izmed Prešernovih nagrad, je dr. Jože Krivec daleč od svojih nepozabnih Haloz, v velikem tujem svetu položil svojo drugo knjigo v zakladnico slovenske besede.

Kaj je v teh letih šlo ne samo preko njegovih rodnih Haloz, temveč tudi preko njega samega! Kaj je v teh letih okupacije, nasilne revolucije, ki jo je pisatelj doživljal na pravi strani, pa zaradi tega v dolgih letih zdomstva s peketom apokaliptičnih jezdecev drvelo skozi njegovo umetniško doživljanje! Med tistimi zasanjanimi haloškimi črticami njegove prve knjige in temi 16 črticami in novelami ni minilo eno samo življenje, ampak je skozi piščevo dojemanje z grozotno neusmiljenostjo drvela zgodovina, ki je preobrazila podobo vsega sveta, v njegovi duši pa pustila odprte brazde brazgotin, v katere je iz osebne usodnosti na tujem in zaradi nenehne zahtevnosti boja za sam fizični obstanek lahko samo tu in tam vrgel prgišče svojega umetniškega podoživljanja, ves ostali zaklad pa je ostal zaprt v srcu, iz katerega z razbolelo nujnostjo sili vzkleti v žetev. To čutimo pri prebiranju te druge knjige haloškega barda na tujem. Čutimo, da nobena črtica ali novela ni izpeta do zadnjega akorda,

ampak da mu je boj za obstanek nasilno ustavljal pero, ki je kar samo hotelo še in še pisati...

V črticah in novelah, ki jih je pisatelj sam uredil v tri oddelke, nas ob žarkih čustvenih prebliskih bolečega spomina na dom med goricami vodi skozi drugačen svet, ki že ni več sanjska podoba emotivnega podživljenja strmih, na soncu prepelečih se Haloz, ampak realistično, skoraj že epično umetniško pričevanje dobe, ki bo šla v našo zgodovino kot čas preizkušnje za bohotno razraščanje bodočih rodov. Če te podobe, ki so vzete iz surove danosti naše generacije, primerjamo z blažečo mehkobo njegovih študentovskih haloških podob, takoj opazimo veliko razliko že v stilu in načinu obdelave izbrane tvarine. Kljub omenjenim sanjskim prebliskom, ki so Krivčevemu pripovedovanju samo v privlačen okras, je že kompozicija drugačna, zrastle s psihološko utemeljenimi osnovami njegovih junakov. Tudi dialog je povsem različen od onega, ki smo mu sledili v njegovih študentovskih haloških črticah; nič več onega sicer toplega, pa včasih preveč vzgojno razvlečenega razgovora. Beseda je krepka, tudi v najhujšem trpljenju trezna, čisto nič patetična, kakor so njegovi realni junaki iz realnih okolnosti postavljeni v realistični pripovedni okvir.

Po tej poti nas dr. Jože Krivec s črticami in novelami te svoje druge knjige v 35 letih popelje iz sanjskega privida Haloz v „Pij, fant, grenko pijačo!“, ki je dala naslov knjigi in ki jo je simbolično kaj lahko razpotegniti preko vse naše deljne domovine, pa skozi okupacijo, revolucijo, povojno grozotno tragedijo vetrinjskih izdanih junakov-domobrancev, let brezpravnosti v taboriščih izobčencev, začetnega trpljenja prisilnih izseljencev v daljnih prekocenskih deželah — do zmage malega slovenskega človeka v mogočnem liku zdravnika tam neskončno daleč na Kitajskem, ki ga je ohranil v reportažni obdelavi zadnje črtice „Pozdravljen, dober človek!“, ki pa bi ga bilo mogoče ponoviti še sto in sto krat na drugih področjih in v drugih okolnostih...

Da je pisatelj po dobrem zgledu med vojno doma obelodanjenih proznih pesmi Emilijana Cevca o „drobnih stvareh“ tej vsebini dodal še nekaj svojih čustvenih utrinkov iz spominjanja na svoje „drobne stvari“, ki z ostalo tvarino sicer nimajo nikakšne organske zveze, pa knjigi tudi ni v škodo; prej v korist. Ob njih čustvenosti bo bralec lahko podoživel nešteto lastnih „drobnih stvari“, ki iz daljnih spominov tonejo v večnost na tujem... —

Krivčeva zbirka je dar, ki smo ga od naše Kulturne akcije že zopet preveč dolgo pričakovali. S pristno, pa zato gladko stavčno tvorbo in prispodobo domače (ne „domačijske“), sproščene slovenske besede je v knjigi privid zamaknenosti povezan s surovo resničnostjo, domovina in njena lepota na križevem potu naše generacije s tujino, kakršno je mali slovenski izgnanec za svobodo osvojil — s svojim trpljenjem. Tudi naša mladina — doma in v zdomstvu! — bo v njej imela zadosti privlačnega

gradiva, da ob užitku prebiranja — in odbiranja — razmišlja o svojem izvoru — in bodočnosti... —

Še eno stvar bi radi pustili zapisano na ovitku. Pri branju smo čutili, da je Krivec najmočnejši ravno pri obdelovanju naše narodne žaloigre, ki se ponuja v tisočih in tisočih motivov. Čutili smo, da mu je prav tu pero samo uhajalo v epsko širino romana. (Srečanje preživelih na dnu jame pobitih domobrancev je samo primer...) Saj bi se z nekoliko več organske povezave oseb in vsebine tudi v tej knjigi zbrane črtice in novele lahko kar razrastle v roman... Se pisatelj Krivec zaveda, da svobodnjaki v svetu in doma še nimamo svojega velikega teksta? Mauser nam ga pri vsej svoji literarni mogočnosti „Ljudi pod bičem“ ni dal. Kdo naj nam ga torej še da, če so tudi Stanka Kocipra po zasnovi, ki je ostala na torsu „Na božji dlani“, poznani dejavniki zrinili na druga področja? Kolikor vemo, je dr. Jože Krivec svoje človeške eksistenčne dolžnosti že z uspehom opravil in je na tem, da začne uživati njih sadove; saj si je že tudi njegov Andrej spletel samostojno gnezdo. Tudi zdravja še za dolga leta mu — z božjim žegnomo! — ne manjka; ne njemu, ne družini. Uradni pokoj slovenskih kulturnih dninarjev v zdomstvu namreč še dolgo ne pomeni, da bi s prekrižanimi rokami čakali zahoda sonca... S pokojem se za slovenske kulturne dninarje na tujem šele pričena obdobje zavestnega garanja na poprišču, ki so ga zaradi neusmiljenih zahtev boja za življenje doslej morali puščati skoraj v ledini. Pričakujemo, da bo tedaj tudi dr. Jože Krivec, naš haloški bard, zavihal rokave in tudi ponosno besedo domobranec — tako: enostavno, z desetimi črkami! — korajžno in krepko zapisal. Bog daj!

Pi.Ka.

R. S.

Nekaj zapiskov o položaju slovenskega jezika v domovini

(Nadaljevanje)

Italijani so ponosni na „slavno“ rimsko preteklost, na narodno zedinitev, Mazzinija, Cavourja in Garibaldija. Nemci na svojega Lutra, na razne Viljeme, nemški viteški red, pa tudi na svoje kmečke upore in celo na Marxa. In vsi ti (in še kateri tuji) narodi seznanjajo v svojih šolskih jezikovnih učbenikih in slovnicaх šolarje kar takole mimogrede, nevsiljivo (ob slovnicihnih zgledih) s svojo umetnostjo in arhitekturo, s svojimi lepimi in bogatimi zgodovinskimi mesti, s svojimi kulturnimi in drugimi spomeniki, z naravnimi lepotami svoje dežele itd. Galerija njihovih pisateljev in pesnikov, po katerih so povzeti „slovnicihni“ zgledi, pa je zares reprezentativna.

Jezikoslovci tujih narodov in njihovi šolniki potemtakem vedo, da je treba v mladem rodu poglobljati ne le znanje materinega jezika, ampak ob njem tudi poznavanje svojega naroda ter utrjevati v njih tisto, čemur bi lahko brez sramu rekli patriotizem ali domoljubnost. V naših učbenikih pa ne znate (ponavljam: ob slovničnih zgledih) vsaj skromno predstaviti niti svoje ožje in širše domovine, naše revne, a vendarle težke zgodovinske preteklosti, našega nenehnega trdega boja za svobodo, za samostojnost in enakopravnost med narodi, naših sedanjih naporov za boljšo družbo in boljši svet. Še Prešerna ste pripravljeni skrčiti na nekaj borih vrstic (...) Nemara se v naših osnovnošolskih učbenikih sramujete celo Iztoka, ki je živel pod svobodnim soncem. Črtomira, ki se je bojeval za lepo bog'njo živo, naših kmečkih puntov ter hlapca Jerneja, Gospe svete in kaplana Martina Čedermaca prav tako. Če pa so morda programi za naše osnovnošolske-jezikovne učbenike res taki, žalostna nam majka!

Poleg resnega razpravljanja zlasti na jezikovnem poprišču, pa je treba upoštevati mnenje človeka z ulice; preprostih ljudi, ki morda ne vidijo ali ne razumejo vzrokov, a jih posledice zadenejo v živo ter zato proti njim protestirajo.

Vprašanje politične presoje in špekulacije je zdaj, ali naj se to protestiranje registrira kot politična ali celo nacionalna opozicija odnosno mržnja, ali pa naj se vtakne v predal navadnega provincialnega lokalpatriotizma, ki je star greh sestavinskih držav, odnosno se celo kaže v vseh večjih državnih tvorbah, zlasti tam, kjer je možna groba razdelitev prebivalstva med severnjake in južnake. Od ameriškega juga do vseh severnoevropskih držav in balkanskega polotoka, pa tudi v azijskih državah se kaže ta antagonizem med severom in jugom. Severnjaki so vselej resnejši, delavnejši, bolj produktivni in varčnejši, južnjaki so vselej temperamentni, glasni in več ali manj primitivni, obenem pa na moč zavidljivi blagostanju na severu. O problemih, ki jih imajo različne evropske industrijske države (skoraj vse na severu!), s sezonskimi delavci iz južne Evrope, je pač odveč govoriti.

Predvojna slovenska krilatica, da so davki kot jugoslovanske reke, ki vse tečejo na jug, nazaj pa nič ne pride — je pač v trdni veljavi tudi danes —, vsem delavskim svetom in republiškim samoupravam navkljub. Kaj pa se poraja ob tej cinični ugotovitvi? Navadno godrnjanje davkoplačevavcev ali pa celo separatistične težnje, je vprašanje, ki ga ni mogoče odgovoriti z nekim apriorim izrekom, ako se hočemo izogniti očitku prenatrženosti ali celo napačnosti.

Dejstva govore, da je Slovenija polna sezonskih delavcev z juga, da vsled njihove navzočnosti v Sloveniji nujno in naravno prihaja do incidentov, trenj in nasprotstev ter da se iz vsega tega oblikuje neka splošna slika, ki jo imajo Slovenci o svojih južnih bratih, katere mnogi zaničljivo imenujejo „Bizantinci“. Poročila o teh incidentih pa so seveda prodrla tudi v zamejstvo in tu se je potem sprožila debata, nakazujoč, da so se

Slovenci vsled navala z juga znašli v biološko najbolj nevarnem položaju vse svoje zgodovine.

Kot Amerikanci ne znajo ločiti med Kitajci in Japonci, tako smo Slovenci znani po napaki, da vsakogar, ki pride iz krajev južno od Sotle, označimo za Srba, ali Srbijanca. V resnici je poleg častnikov vojske v Sloveniji relativno malo Srbov, ali če hočemo — Srbijancev. Večina že omenjenih „Bizantincev“ prihaja iz Bosne, so torej Bosanci, večinoma tudi muslimani in bi bili, ali morda so, prav tako nezaželeni na beograjskih, kot so na ljubljanskih ulicah. Mnogi med njimi se verjetno smatrajo za Hrvate ali pa že tudi za „Jugoslovane“.

Ne gre tukaj za nikak poiskus argumentiranja ali celo srbofilstva. Gre le za neko točno ugotovitev, v čem je jedro vprašanja, odnosno, kdo se ljudje, ki povzročajo slabo kri v domovini in vzbujajo strah pri nepoučenih zamejcih, da se Slovenija utaplja v srbskem morju, da se slovenski jezik na debelo potušuje, da se v slovenskih vaseh naseljujejo „Srbi“ itd.

Jezikovno vprašanje je morda res najbolj kočljivo ter se pri tem tudi pojavljajo najbolj resne nevarnosti mešanja prebivalstva, dotok ljudi iz vseh mogočih krajev, mešani zakoni, trgovska uslužnost, želja po uradni učinkovitosti, vse to se kaže v dnevni drobnicah z jezikovne mize in je morda za opazovalca iz zamejstva še vse bolj vidno, kot pa za ljudi, ki sprejemajo te pojave kot nekaj vsakdanjega.

Tudi pojav kaljenja jezika ni osamljen ali tipično slovenski. Francoski jezikoslovci se iz popolnoma istih vzrokov vprašujejo o bodočnosti svojega jezika, ki naj bi iz nekdanje francoščine pod vplivom amerikanizacije postal „langue franglais“.

Zapostavljanje slovenskega jezika s strani „Bizantincev“ in mešanje jezika zlasti v uradnih aktih in formularjih ter v trgovskih oglasih, silijo ljudi v zamejstvu k paničnim izjavam, da je slovenščina obsojena na smrt. Z isto kritičnostjo, pa večjim realizmom, spremljajo razvoj ljudje v domovini, vendar bodisi iz strahu pred oblastmi, bodisi iz treznega premisleka in prepričanja ne iščejo vzrokov v „Bizantincih“, temveč predvsem pri samem narodu, pri Slovencih samih.

To kritično gledanje na položaj slovenskega jezika in na njegovo čistost, pa tudi iskanje resničnih vzrokov tega stanja in priznanje istih, kadar so odkriti, pa je najboljši dokaz ne le, da se narod zaveda nevarnosti, ki preti njegovemu jeziku, temveč tudi, da se s tem istim iskanjem vzrokov tega pojava že tudi bori proti njemu.

Da vsi ti pojavi niso prikriti oblastem v domovini, je jasno. Uradno stoji današnja komunistična Jugoslavija na skoraj identičnem stališču, kot je stala nekoč Aleksandrova Jugoslavija s svojim integralnim programom. Enotnost prebivalstva v narodnostnem, jezikovnem in morda celo verskem pogledu je seveda ideal vsake državne uprave, toda kjer ta ideal postane obsedenost oblasti ali celo orodje diktature, tam v živo zadene

vse prizadete narode ali skupine in ne more roditi drugega, kot odpor.

Izslediti otipljive dokaze tega stališča današnje oblasti v Jugoslaviji je težko in lahko obenem. Za človeka, ki mu je odprt zapadni horizont, je predvsem težko iz brezupnega marksističnega žargona, v katerega zavijajo jugoslovanske oblasti svoja mnenja, izluščiti nekaj, kar se smiselno more povedati v nekaj stavkih. En sam bežen pogled na prvo stran kateregakoli domovinskega časopisa pokaže na ta kaos, ki je brez dvoma eden glavnih vzrokov, zakaj je prebivalstvo Jugoslavije tako brezbrizno do dogodkov doma in v svetu.

V kričečem nasprotstvu sta si, kar se tiče oblasti, tudi brezbriznost, s katero se prepušča sestavljanje trgovskih oglasov posameznim podjetjem odnosno njihovim oglaševalnim strokovnjakom na eni strani — in pa skrbnost in preciznost, ki jo moremo najti v številnih znanstvenih delih. V teh je tudi mogoče najti dokaz, da je slovenski jezik še vedno popolnoma samostojen in le s težavo bomo v takih delih odkrili sledove „bizantinskega“ pritiska. Po drugi strani pa je seveda prav reklamni jezik tisti, ki prečesto utre pot ne samo kakim popačenim skovankam, s katerimi se označujejo razni proizvodi, temveč tudi načinu izražanja, do neke mere tudi črkovanja. Pomanjkanje slovarja slovenskega jezika se v teh primerih morda najbolj občuti.

Trgovski jezik, ali jezik trgovskih oglasov je torej eden od najbolj aktivnih vzrokov, zakaj prihaja do pačenja slovenščine odnosno do njenega izrinjanja iz poslovnih aktov. Jezik takih oglasov naj bi bil čimbolj enostaven, preprečljiv in razumljiv čim večjemu delu prebivalstva. Ta načela, zlasti zadnje, so seveda načela kapitalističnega gospodarskega sistema, saj je enoten jezik v oglašanju obenem tudi najcenejši, ker ni treba ne večih oseb pri pripravljanju takih oglasov, ne dvojnega stavljanja v tiskarnah, ne kompliciranega odpremljanja trgovskega blaga ali spremene literature, ki služi za reklamo.

Če je do neke mere razumljivo, da se republiške ustanove ali celo federalne ustanove izgube v nekem srbsko-slovenskem jeziku kot n. pr.: „Državni sekretariat za narodno odbrano“, je to manj razumljivo pri trgovskih podjetjih, ki se iz goraj navedenih razlogov hočejo poslužiti najbolj učinkovite in najcenejše poti, pa potem grešijo tako proti slovenščini, kakor proti srbohrvaščini. V obeh primerih gre za početje, ki ga slovenska javnost urednikom slovenskih časopisov mrgoli primerov takega pisanja in protestiranja proti njemu. Protesti, pisma urednikom časopisov in splošno godrnjanje ljudi nad to prakso so dosegli izboljšanje v reklamnem jeziku. Ker v zadnjem času ni videti pritožb proti jeziku na raznih uradnih formularjih, je mogoče sklepati, da se je tudi na tem področju uveljavila nova praksa in doseglo neko zadovoljivejše stanje.

Pač pa je slovensko slavistično društvo sprejelo resolucijo, v kateri zahteva prečiščenje slovenskega jezika na televizijskih programih, zlasti na onih, ki so namenjeni mladini. Slavisti se torej dobro zavedajo, da

je treba zagotoviti pravilno govorenje mladine, ker le tako se bo jezik obdržal v svoji pravilni obliki.

Uradno pa bi seveda teh problemov ne smelo biti, ker ustava jamči enakopravnost jezikov, medtem ko je prav tako po ustavi enoten jezik v vojski — srbohrvatski jezik.

V „Delu“ je mogoče zaslediti številna pisma bravcev, ki kritizirajo vse mogoče reči in pojave in jim pristojni organi na istem mestu skušajo odgovoriti odnosno nuditi pojasnilo.

Ta navidezna prav zapadnjaška demokratičnost pa obledi, ko si človek поблиže ogleda imena urednikov, odnosno, ko mu ta imena postanejo bolj znana in odkrije, da je urednik tudi član partije. Ob tem točnejšem vpogledu v stanje stvari postane potem tudi razumljivejša, zakaj niso več redki pojavi, da so odpovedane seje, konference in zasedanja, ker ni zadostne udeležbe prizadetih.

Tudi ta navidezna in kontrolirana demokratičnost pa je zanimiv pojav in vsiluje človeku predvsem vprašanje: ali se režim spušča na ta spolzka tla, ker se čuti tako močnega, ali obratno, ker se čuti tako šibkega, da mora popuščati neko določeno mero kritike in s tem zmanjšati nejevolje ljudstva. Človek bi seveda rad za trdno rekel, da je v tem drugem pogledu resnica, vendar je to žal nemogoče.

Dimitrij O. Jeruc

Posvetilo

Poklekni, brat, na rodno domačijo,
kjer križa ni, ne luči, krizanteme,
kjer ni nikogar, le kosti trohnijo
in čas odpenja žične jim objeme.

Tu bratje spe, poznani iz Vetrinja,
ki šli v Podrožico, v Teharje nad Celje,
od tam po krvi jim drsi stopinja
in pot poslednja med mrtve pelje.

Iz Loke, Kranja — v Št. Vid, Kočevje,
iz Celja — v jarke, v rudnike ob Savi,
od Bleda z vlakom k Brezjarju med drečje,
kjer rdeča roka vse po vrsti davi.

Sklonimo glave nad te svete kraje,
kjer gozd šumi in joka čez grobove;
spomin pripnimo na krvave mlaje,
na nje, ki padli so za zarje nove!

Dogodki po svetu

Po vesti buenosaireškega dnevnika "La Nación" z dne 12. aprila 1979 so tukajšnji Hrvati (Zveza hrvatskih organizacij) praznovali 1353-letnico ustanovitve Hrvatske Države in 38-letnico njene vzpostavitve.

Ob priliki polaganja venca na Majskem trgu v Buenos Airesu je godba konjeniške policije zaigrala narodno himno in še nekaj vojaških koračnic.

Na proslavi sami v prostorih „Hrvatskega domobrana“ so bili izvajani hrvaški narodni plesi, prepeval je pevski zbor „Jadran“; prebrali so pa tudi poslanico predsednika Argentine, gen. Videle, v kateri se je zahvalil za pozdrave, ki mu jih je bila poslala Zveza hrvatskih organizacij.

V Iranu nadaljujejo s krvavim obračunavanjem proti sodelavcem in pristašem šaha. Javne smrtne obsodbe posebnih „revolucionarnih sodišč“ so na dnevnem redu.

Na desetine generalov in bivših funkcionarjev je padlo pod streli. Po vsem svetu se je dvignil val ogorčenja proti takemu nečloveškemu postopanju nove revolucionarne vlade.

Pred tolikimi leti — že po končani drugi svetovni vojni — se je izvršila še vse hujša likvidacija v neprimerno večjem in strahotnejšem obsegu: dvanajst tisoč domobrancev in drugih protikomunističnih borcev je samo v Sloveniji moralo iti **tajno, brez posebnih sodišč in z nepopisnimi mukami v smrt**. Svetovna javnost pa še sedaj ne ve za te žrtve slovenskega naroda, katere mu je povzročila mednarodna komunistična zarota, ki jo vodi Tito. Sedaj ga proglašajo za „poslanca miru“ in ni izključeno, da ga bo doletela še Nobelova nagrada za njegovo „izredno prizadevanje za sožitje med narodi.“

NAŠI MRTVI

Dne 22. marca 1979 je umrl v Mendoza inž. **Maks Ocvirk**.

V starosti 87 let je 27. marca 1979 umrla v Buenos Airesu gospa **De-kleva Mery**. Pokojna se je rodila v Vipavi in je bila članica slovenskega Zavetišča dr. Gregorija Rožmana.

V nemški bolnišnici v Buenos Airesu je umrl 2. aprila, v starosti 58 let, **Skarlovnik Maks** in je bil naslednji dan pokopan na pokopališču v Olivosu. Bil je član Zavetišča in redni naročnik Tabora.

Dne 3. aprila je umrla v Buenos Airesu ga. **Rada Adamič por. Zupane**. Pokojna je dopolnila 56 let.

Dne 4. aprila je umrl na svojem domu v Castelarju — Buenos Aires — **Fajdiga Pavel** v starosti 58 let in je bil naslednji dan pokopan v Moronu.

Pokojni je bil član uredništva Svobodne Slovenije, Narodnega odbora in predsednik društva Slovenska Pristava — poleg drugih javnih funkcij.

Isti dan, t. j. 4. aprila je umrl v Casanovi, Buenos Aires, bivši šolski nadzornik **Petelin Albin**, star 75 let in je bil naslednji dan pokopan na pokopališču Villegas — San Justo.

Sorodnikom vseh pokojnih izrekamo sožalje!

Tone Šušteršič

Slavospevi in molk

Spomnimo se, kaj se je dogajalo pri nas, ko je divjala komunistična revolucija in je bila domovina zasedena po tujih okupatorjih.

Komunisti so morili; toda ne okupatorjev, marveč Slovence, ki jim niso bili po godu: Emer, Natlačen, Ehrlich, Kikelj, Župec... so začetek neskončne vrste. Izzivanje okupatorja, ki je za slovenske žrtve komunističnih atentatov enostavno streljal slovenske talce... Ustrahovanje ljudi na „osvobojenem“ ozemlju, kjer so po mili volji „gospodarili“ komunisti, komediantske sodbe „ljudskih“ sodišč rop požig, umor, so bili na dnevnem redu. Vrhunec vsega tega je bila likvidacija vrnjenih domobrancev, za katero le težko najdemo podoben primer v zgodovini. Leta groze so bila to!

Danes vemo, kdo je to sprožil in vodil in je zato tudi za vse to odgovoren pred zgodovino: Edvard Kardelj! On je odgovoren za vse strahote komunistične revolucije v Sloveniji.

Kardelja sedaj ni več. Odšel je za svojim pajdašem Kidričem v onostranstvo, v katerega sicer ni verjel.

Kot med revolucijo, so se našla tudi sedaj koristna budala in izrabila Kardeljevo smrt. Nekateri so vede, drugi pa po zaslepljenosti spet napeljavali vodo na komunistični mlin.

Doma v Sloveniji so cerkveni predstavniki: ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik, koprski škof dr. Janez Jenko in mariborski škof dr. Grmič poslali raznim komunističnim funkcionarjem žalne brzojavke zaradi „nenadomestljive“ izgube „velikega idealista“.

Vse iz „protokolnih“ ozirov!?

Pogreba v Ljubljani se je udeležilo isto cerkveno predstavništvo, zastopniki ljubljanske in mariborske teološke fakultete ter predstavništvo slovenskega duhovniškega društva in Cirilsko društvo slovenskih bogoslovcev.

Na mariborsem oddelku teološke fakultete pa so se zbrali študentje in profesorji na posebni žalni komemoraciji, kjer so se poglabljali v „lik“ in „delo“ Edvarda Kardelja!

Goriški „Katoliški glas“, št. 7 — 15-2-79 pa je poleg drugega ob Kardeljevi smrti zapisal tole:

„Če pustimo ob strani tista težka leta (komunistične revolucije namreč — op. pisca), moramo dati priznanje Kardeljevemu uporu Stalinu in Sovjetski zvezi za lastno pot v socializem in za politiko neuvrščenosti in neodvisnosti tudi manjših držav...“

To je vse, kar ve povedati „Katoliški glas“ o Kardelju! Na deset-tisoče žrtev, ki jih ima na vesti Kardelj kot ideolog komunistične revolucije pa „Katoliški glas“ popolnoma zamolči! Mnogo važnejši mu je Kardeljev namišljeni „upor“ proti Stalinu in „lastna pot“ v socializem! Izgleda, da tudi „Katoliški glas“ ubira pot „neuvrščenosti“ — da ne bo zamere!

Sicer je pa tudi ugledni buenosaireški dnevnik „La Prensa“ objavil cel slavospev Kardelju in ga slika kot velikega „idealista“. Kot posledica tega slavospeva pa sta se oglasila F. Nevistić in M. Rakovac, predsednik in tajnik „Instituto Latinoamericano de Cultura“ v Buenos Airesu. Takole navajata med drugim ta dva Hrvata:

„Pokol 12.000 zahodno orientiranih domobrancev, že po končani vojni ne dovoljuje nikomur označiti Kardelja kot komunističnega idealista...“

Vse to je za nas kaj klavrna in porazna slika: doma sožalne brzojavke, v zamejstvu slavospevi Kardelju, v naši emigraciji pa...? — —

ZA BELEŽNICO

Evrokomunizem s sovjetskim denarjem...

Veliki argentinski dnevnik LA NACION (leto 110, št. 38595, Bs. Aires, 11. 5. 1979) je pod gornjim naslovom na uvodnem mestu prinesel naslednje:

Poznana pariška revija L'Express je zadala zelo hud udarec takoimenovani neodvisnosti francoske komunistične partije od Sovjetske zveze. Pravkar je namreč prinesla izvlečke iz nove knjige „Tajnosti sovjetske banke v Franciji“, ki jo je napisal poznani francoski časnikar. Nič manj kot 400 kg. bančnih dokumentov, ki jih je pisec preveril, dokazujejo, da francoska komunistična partija nalaga večino svojih fondov v pariško Banque Commerciale pour L'Europe du Nord (BCEN), katere 99,7% je last sovjetske vlade. Dokumenti dokazujejo, da ima v tej banki francoska komunistična partija 219 računov, francoska CGT (centrala komunističnih sindikatov — op. prev.) 200 računov s 50 milijoni frankov in neki komunistični poslanec, ki je blagajnik partije, ima bančni račun na svoje ime z 2.682.000 franki. Toda najbolj zgovorno odkritje teh dokumentov je, da so francoski komunistični dnevniki in publi-

kacije, ki imajo zelo malo bralcev, odvisni od kreditov, katere jim nakazuje sovjetska banka. Odkritje L'Expressa postavlja pod resen vprašaj neodvisnost francoske komunistične partije od Moskve, katero je vodja francoskega komunizma Marchais tolikokrat razglašal.

Po vsem, kar smo o tem vprašanju že pustili zapisanega na straneh Tabora, je vsak naš komentar pač odveč... —

Bomo videli...

Poznana, po vsem svetu razširjena ameriška tedenska revija **TIME** je dne 14. 5. 1979 prinesla intervju, ki ga je njena dopisnica Bonnie Angelo imela z novo angleško ministrsko predsednico Margaret Thatcher, in iz katerega povzemamo:

O Sovjetski zvezi. — Nanje je treba hudo paziti; delujejo v treh smereh. Prvič, skušajo ustvariti takšne prevladujoče vojaške sile, kakor jih nikdar ne potrebujejo; zakaj že samo grožnja naj bi bila zadosti. Moramo preprečiti, da bi to delali. Drugič, skušajo nas izriniti in odrezati od virov naših surovin. Prav v tem leži velik pomen Rodezije in Južne Afrike; naše življenjsko važne surovine dobivamo od tam. Zatenkrat smo še kar srečni z našim petrolejem. Toda v teku so orjaški premiki ravno v petrolejskih deželah v afriškem rogu, da bi nas izrinili od tam. Tretja smer njihovega delovanja pa je subverzivnost. Večkrat ponavljam našim afriškim prijateljem: „Nikoli ne pozabite, da je nas bilo lahko vreči čez prag! Toda nikar ne mislite, da boste tudi komuniste, če jih boste enkrat imeli notri!“

O sovjetskih ciljih. — Sovjetske grožnje ocenjujem kot svetovno zadevo. Njih cilj se ni nikoli spremenil; in ta je, komunistična dominacija nad vsem svetom. Izmed nekako 120 dežel je preostalo samo še nekako 35 demokracij. Na ta ali drug način moramo združeni gledati, da Sovjeti svojih ciljev ne dosežejo. Moramo ustvariti med seboj povezano svetovno zvezo! Rada bi videla, da bi dala Japonska več od svojih orjaških sredstev za obrambo — predvsem, ker se sama nahaja v kar lepo goljufivem položaju. Mi pa imamo najboljši politični sistem, kar ga svet pozna. In ne bomo ravno mirno gledali, kako propadajo dežela za deželo. Storili bomo vse, kar bo treba napraviti. —

Tako se je torej tudi častitljiva Velika Britanija povrnila k našemu vodilu: Svobodni sveta, združite se! — Bo tri desetletja po proslulem W. S. Churchilu, ki je zdrobil britanski imperij, morala res ženska rešiti bedne ostanke angleške slave — in časti? — Bomo videli... —

Od 1. 4. 1979 do 31. 5. 1979

Za zavetišče:

	(v pesih)
N. N., Capital	1.400
Tome Tine	10.000
Brelih Janez	4.000
Stante Stane	30.000
Matičič Tomaž	10.000
Dermastja Franc	15.000
Rev. Guštin Jože: cerkevna nabirka pri sv. maši 8. aprila 1979 v Zavetišču	33.100
Čisti dobiček pri kosilu in prostovoljni prispevki v Zavetišču dne 8. aprila 1979	423.000
N. N., L. del Mirador	10.000
Prodaja domobranskih plošč v korist Zavetišča: dar Zveze DSPB Tabor	240.000
V spomin na umrle dobrotnike Zavetišča:	
Štefanič Jože	10.000
V spomin na pok. očeta, umrlega v domovini:	
Ecker Mira	100.000
V spomin na pok. starega očeta umrlega v domovini:	
Ecker Damijan	200.000
V spomin na pok. inž. Maksa Ocvirk:	
Dr. Zupanc Franc, družina	10.000

V spomin na pok. prijatelja

Pavla Fajdiga:

Borštnik Maks 50.000

(v dol.)

Mrak Stanko 10

Petrič Lojze 7

N. N., Kanada 40

V spomin na pok. Janeza Valanta:

Tiskovni sklad Tabor:

(v pesih)

Šušteršič Marjan 3.000

Čuček Ivan 20.000

Oblak Franc 5.000

N. N., L. del Mirador 10.000

Tekavec Ivan 2.000

N. N., San Martín 1.000

(v dol.)

Glavan Bogomir 2

Vesel Stephan 5

Petrič Lojze 5

Berkopce Ivan 6

Invalidski sklad Tabor:

Petrič John 10

Omahen Polde 5

Smolič Jože 32

N. N. 25

Mrak Stanko 10

Virant France 4

Pust Milko 5

N. N. 10

Lobe Berta 5

Petrič John 5

Slovenci v Kanadi so za 60-letnico Slovenske svobode — 29. oktobra 1918 — izdali spominsko serijo zlatih in srebrnih kovancev s podobami slovenskih političnih in kulturnih vodnikov.

Za nakup istih se lahko obrnete na: Dr. Peter Urbanc — 1 Daleberry Place — Don Mills — Ont. — M3B 2A5, Canada.

V S E B I N A

Pensamientos y hechos	129
Misli in dejstva	130
Usodni dnevi — usodni koraki	131
Naš mesec junij (Ivko)	133
SS-divizija „Jadransko Primorje“ (Dr. S. Kociper)	135
Iz društev	147
Kdo dela razdor?	150
Posvetilo (D. O. Jeruc)	156
Dogodki po svetu (A. Š.)	157
Naši mrtvi	157
Slavospev in molk (Tone šušteršič)	158
Za beležnico	159
Darovali so	III

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.448.991.